

VARIA HISTORICA

EEN RUBRIEK VOOR ALLERLEI BIJZONDERE (HISTORISCHE) VERHALEN,
FEITEN EN GEBEURTENISSEN MET EN OVER DIEREN

Koeien met een naam geven meer melk

R. Boot, r.boot@hotmail.com

In 2009 wonnen de onderzoekers Catherine Douglas en Peter Rowlinson van de Britse Newcastle University een Ig Nobelprijs voor een onderzoek waaruit was gebleken dat ‘een beetje individuele aandacht, ook bij koeien, wonderen (doet)’ (1). Melkveehouders die hun koeien namen geven en ze behandelen als een individu, zien dat terug in de melkproductie van de dieren. Dit bevestigt wat veel melkveehouders al weten.

De Ig Nobelprijs is een parodie op de Nobelprijs en wordt ieder jaar in de herfst, een week voor de bekendmaking van de echte Nobelprijswinnaars, uitgereikt voor tien onderzoeken waar men eerst om moet lachen, maar die ook aan het denken zetten. Alle winnaars 1991-2011 zijn te vinden op <http://improbable.com/ig/winners/>. Hieronder bevinden zich flink wat Nederlanders en Belgen.

Tot die veehouders hoorde wellicht ook mijn verre oude neef Martinus Boot. Die boerde op een hoeve in de Arenbergerpolder onder Klundert in het noordwesten van Noord-Brabant. Nadat hij was overleden werd een inventaris opgemaakt van zijn boedel en die werd vervolgens tussen zijn zoon en dochter verdeeld. De zoon was toen nog minderjarig en stond onder voogdij; daarom is de akte te vinden in het archief van de weeskamer van Klundert (inventaris nr. 28). Martinus gaf overigens niet alleen namen aan zijn koeien, maar ook aan paarden en zelfs aan twee ploegen. Dit is overigens een zeldzaam voorbeeld.

1771 maart 1: Robbrecht Nootboom gehuwd met Adriana Boot, wonende in de Arenbergerpolder onder deze jurisdictie (Klundert) ter ene zijde en de voogden over Bartholomeus Boot, minderjarige j.m. ter andere zijde, scheiden de boedel van wijlen Martinus Boot, overleden in de Arenbergerpolder. De huisraad en inboedel, paarden, beesten, bouw- en melkgereedschappen zijn getaxeerd en bij blinde loting getrokken.

Hieronder een transcriptie van een deel van de akte van deling.

Robbrecht Nootboom krijgt lot B, waarin o.a.:

Paarden

• een zwarte gekolde merrie, genaamd Maaij, 9 jr	130 gld.
• een zwarte merrie genaamd Griet, 6 jr	150 gld.
• een zwarte merrie genaamd de Moor, 5 jr	120 gld.
•...[niets vermeld]	160 gld.

- een zwarte merrie genaamd de jonge Maaij, 3 jr 150 gld.
- een zwarte merrie genaamd de jonge Truij, 4 jr 36 gld.
- een bruine merrie genaamd den Engelsman .....

Rundvee

- een zwarte 2 jr oude gebeterde os met een witte kop 72 gld
- een zwarte gremmele gebeterde 2-jarige os 54 gld
- een rode gebeterde vaars 150 gld
- een zwart-grijze kalfdragende melkkoe genaamd de Nun 66 gld

Landbouwgereedschappen, waaonder

- een ploeg met zijn zwing en beugel, genaamd Heineploeg 8 gld.
- een ploeg met zijn zwing en beugel, genaamd Arienploeg 12 gld.

Bartholomeus Boot krijgt kavel A, waarin o.a.:

Paarden

- een zwarte blesse merrie, 17 jr 60 gld.
- een zwarte merrie genaamd de Kol, 8 jr 150 gld.
- een zwarte merrie genaamd Truij, 10 jr 120 gld.
- een zwarte merrie genaamd de Klepper, 6 jr 160 gld.
- een zwarte merrie genaamd de Turk, 5 jr 140 gld.
- een zwarte 2-jarige merrie 72 gld.
- een zwart merrieveulen, 1 jr 40 gld.

Rundvee

- een vale gremelle 3-jarige gebeterde os 90 gld.
- een zwarte bonte gebeterde, 3-jarige os met een zwarte kop 54 gld.
- een zwarte gebeterde vaars 160 gld.
- een zwarte bonte ongebetere melkkoe 80 gld.
- een zwart-grijze ongebetere melkkoe genaamd de oude Grijs 60 gld.
- een vale ongebetere kalfdragende koei genaamd het kleine Vaal 72 gld.
- een vale gekolde gebeterde kalfdragende vaars 125 gld.
- een vale bonte os, hokkeling 21 gld.
- een zwarte gremelle os, hokkeling 26 gld.
- een swarte tiegeren os, hokkeling 18 gld.
- een vaal grijze vaars 25 gld.
- een zwartbont vaarskalf 7 gld.
- een zwartbont stierkalf 8 gld.

Landbouwgereedschappen

- geen namen zoals in lot A ..

NB: een gebeterde koe, is een dier dat hersteld is van de toen veel voorkomende veepest. De kans dat die in een volgende uitbraak stierf was veel minder groot dan die van een ongebetere koe, en dat komt tot uiting in het grote verschil in taxatiewaarde.

Literatuur

1. C. Bertenshaw (Douglas), P. Rowlinson. Exploring Stock Managers' Perceptions of the Human-Animal Relationship on Dairy Farms and an Association with Milk Production. *Anthrozoös*, 2009; 22 no. 1: 59-69.